

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра криміналістики та судової медицини**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

2024

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ РОЗКРИТТЯ І
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – цивільна безпека(26)
Спеціальність – правоохоронна діяльність (262)
Освітня програма – правоохоронна діяльність (поліцейський)
Форми здобуття вищої освіти – денна, заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2024 рік

Розробники:

Анна Миrowsька – професор кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Андрій Антошук – завідувач кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістики та судової медицини
Протокол від 11. 07. 2024 року № 21

Завідувач кафедри
криміналістики та судової медицини

Андрій АНТОШУК

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 24. 08. 2024 року № 4

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від _____._____. 202__ № ____
Голова НМР

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від _____._____. 202__ № ____
Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності діяльності органів досудового розслідування по збиранню, оцінці та перевірці доказів за допомогою сучасних криміналістичних засобів і методів під час розслідування кримінальних правопорушень.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістичні засоби і методи розслідування кримінальних правопорушень» є формування у здобувачів вищої освіти стійких професійних компетентностей щодо розроблених криміналістикою методів ефективного застосування криміналістичних засобів під час розслідування кримінальних правопорушень, а також навичок застосування здобутих знань у практичній діяльності органів досудового розслідування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Криміналістичні засоби і методи розслідування кримінальних правопорушень» є:

- ознайомлення із системою сучасних методів та засобів криміналістики, розроблених з урахуванням закономірностей механізму вчинення кримінальних правопорушень;
- формування у здобувачів ступеню вищої освіти криміналістичного мислення, заснованого на пізнанні причинно-наслідкових зв'язків між явищами, об'єктами і процесами як результату вчинення кримінальних правопорушень;
- формування навичок щодо застосування криміналістичних засобів та методів збирання доказів та їх практичної реалізації під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- формування у здобувачів вищої освіти стійкої особистої громадянської позиції, розвиток навичок аналітичного мислення, виховання критичного та неупередженого ставлення до осіб, які потрапили в орбіту кримінальних процесуальних відносин, незалежно від їх процесуального статусу.

Пререквізити: «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості», «Криміналістичне забезпечення досудового розслідування», «Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності».

Постреквізити: «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».

Перелік компетентностей відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.
- СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

- РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
- РН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.
- РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
- РН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
- РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

- РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання.
- РН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
- РН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
- РН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.
- РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
- РН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
- РН15. Мати практичні навички розв’язання проблем, пов’язаних з реалізацією процесуальних функцій суб’єктів правозастосування.
- РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- предмет та характер професійної діяльності, природу етичних стандартів та засади діяльності на основі них;
- порядок та підстави оперативного супроводження кримінального провадження органами досудового розслідування;
- порядок та підстави формування відповідних інформаційно-пошукових систем;
- форми взаємодії органів та підрозділів Національної поліції України з іншими правоохоронними органами, громадськими організаціями, засобами масової інформації під час здійснення діяльності по розслідуванню кримінальних правопорушень;
- нормативно-правові акти та інформаційно-аналітичні документи органів судової влади, прокуратури та територіальних підрозділів Національної поліції України у сфері кримінального провадження;
- міжнародні стандарти прав людини;
- предметну область та розуміння професійної діяльності; *вміти:*
- розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- абстрактно, логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати;

- застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;
- планувати і організовувати свою професійну діяльність;
- спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти правничою термінологією;
- збирати і аналізувати інформацію з національних і міжнародних джерел, здійснювати оцінку її достовірності, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних;
- проводити дослідження, грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії;
- вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки;
- працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом;
- приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами;
- використовувати інформаційно-пошукові та телекомунікаційні системи;
- застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;
- аналізувати інформацію, виявлену під час розслідування, з метою її використання для встановлення обставин кримінального правопорушення;
- взаємодіяти з іншими органами та підрозділами Національної поліції України;
- застосовувати набуті знання у професійній діяльності;
- приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях, що стосуються професійної діяльності по розслідуванню кримінальних правопорушень;
- спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня;
- оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- виконувати функції та процедури щодо організації, планування, оперативного управління, координації, звітності, контролю.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	ксф	д/б	ксф
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки			
	1-й	-	2-й	-
	Семестр			
	2-й	-	3-й	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	2 год.	-	2 год.	-
	Семінарські			
	2 год.	-	-	-
	Практичні			
	26 год.	-	14 год.	-
	Самостійна робота			
	60 год.	-	74	-
	Вид контролю			
	залік			

3. Тематичний план

(денна форма навчання, державне замовлення)

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем	п.	с.р.		л	сем.	п.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Сучасні криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень	10	2			8	16	2		2	12
Тема 2. Криміналістична ідентифікація та групофікація як окремі методи криміналістики	12		2	2	8	14			2	12

Тема 3. Слідчі (розшукові) дії як засоби криміналістичної тактики	12			4	8	14			2	12
Тема 4. Тактика проведення нонвербальних слідчих (розшукових) дій	16			6	10	14			2	12
Тема 5. Тактика проведення вербальних слідчих (розшукових) дій	16			6	10	14			2	12
Тема 6. Тактика проведення змішаних слідчих (розшукових) дій	14			6	8	8			2	6
Тема 7. Окрема криміналістична методика та її значення в розслідуванні кримінальних правопорушень	10			2	8	10			2	8
Усього годин з дисципліни	90	2	2	26	60	90	2		14	74

4. Плани навчальних занять за видами

Денна форма здобуття вищої освіти, держбюджет

Тема 2. Криміналістична ідентифікація та групофікація як окремі методи криміналістики (кількість годин – 4)

Навчальні питання до семінарського заняття

1. Сутність та поняття криміналістичної ідентифікації як самостійного методу криміналістики.
2. Об'єкти криміналістичної ідентифікації. Види криміналістичної ідентифікації.
3. Стадії процесу криміналістичної ідентифікації.
4. Криміналістична групофікація як стадія процесу ідентифікації та як самостійний метод криміналістики.

Завдання до практичного заняття

1. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
2. Вирішення тестових завдань.

Тема 3. Слідчі (розшукові) дії як засоби криміналістичної тактики (кількість годин – 4)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Предмет, система і завдання криміналістичної тактики.
2. Види та завдання слідчих (розшукових) дій.
3. Структура слідчих (розшукових) дій як засобів криміналістичної тактики.

4. Поняття і сутність тактичного прийому. Види тактичних прийомів.

5. Поняття і сутність слідчої ситуації. Види слідчих ситуацій.

5. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

6. Вирішення тестових завдань.

Тема 4. Тактика проведення нонвербальних слідчих (розшукових) дій (кількість годин – 6)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Поняття, сутність та види слідчого огляду. Завдання слідчого огляду.

2. Підготовка до огляду. Учасники огляду. Етапи огляду.

3. Тактичні прийоми огляду місця події.

4. Використання науково-технічних засобів при огляді. Фіксація результатів огляду. Додатки до протоколу огляду: плани, схеми, фотознімки, зліпки слідів.

5. Тактичні особливості огляду трупа. Ексгумація трупа та огляд, пов'язаний з ексгумацією.

6. Поняття та сутність освідування. Криміналістичні рекомендації щодо проведення освідування.

7. Поняття, сутність та види обшуку. Правові та фактичні підстави проведення обшуку.

8. Підготовка до обшуку. Технічні засоби пошуку. Тактичні особливості обшуку в приміщенні і на місцевості. Особистий обшук.

9. Фіксація ходу та результатів обшуку. Оцінка та використання результатів обшуку в розслідуванні кримінальних правопорушень.

10. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

11. Вирішення тестових завдань.

Тема 5. Тактика проведення вербальних слідчих (розшукових) дій (кількість годин – 6)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Поняття, значення та види допиту. Предмет допиту.

2. Підготовка до допиту.

3. Стадії робочого етапу допиту.

4. Тактика допиту в конфліктних слідчих ситуаціях.

5. Фіксація ходу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації.

6. Поняття, сутність та види пред'явлення для впізнання.

7. Підготовка до пред'явлення для впізнання.

8. Особливості організації робочого етапу окремих видів пред'явлення для впізнання.

9. Заключний етап проведення пред'явлення для впізнання.

10. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.

11. Вирішення тестових завдань.

Тема 6. Тактика проведення змішаних слідчих (розшукових) дій (кількість годин – 6)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Поняття, завдання та види слідчого експерименту.
2. Етапи та тактичні особливості проведення слідчого експерименту.
3. Фіксація ходу та результатів слідчого експерименту.
4. Поняття, сутність та форми використання спеціальних знань.
5. Тактика призначення експертиз.
6. Тактика отримання зразків для проведення експертизи.
7. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
8. Вирішення тестових завдань.

Тема 7. Окрема криміналістична методика та її значення в розслідуванні кримінальних правопорушень (кількість годин – 2)

Навчальні питання та завдання до практичного заняття

1. Структура та види окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.
2. Етапи розслідування кримінального правопорушення.
3. Поняття, сутність та елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
4. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
5. Вирішення тестових завдань.

5. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiu.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і паролю.

6. Індивідуальні завдання.

Здобувачі вищої освіти можуть готувати тези для участі у наукових та науковопрактичних конференціях. Також науково-педагогічний працівник може запропонувати здобувачам вищої освіти провести аналіз проблемної ситуації чи підготувати реферат з проблемної тематики.

Науково-педагогічний працівник контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляє та затверджує завідувач кафедри на початку семестру.

7. Методи навчання

Методи навчання

- Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв’язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• **Практичні методи:** вправи, складання процесуальних документів. Проведення слідчих (розшукових) дій. Ці методи не несуть нової навчальнопізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри); підготовка дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовка учнів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичні питання.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів. При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні заняття можуть проводитися двома науково-педагогічними працівниками, за умови, якщо кількість здобувачів вищої освіти в навчальній групі перевищує 25 осіб. В такому випадку, з урахуванням специфіки

відпрацювання ситуаційних завдань з використанням можливостей навчально-тренувальних полігонів та робочих місць з інсценованою слідовою картиною кримінальних правопорушень, навчальна група завчасно поділяється на дві підгрупи.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>	<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
Т. 1, Т. 2 ... Т. 10	залік	
60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Предмет криміналістики, система науки криміналістики.
2. Завдання криміналістики.
3. Система криміналістичних методів.
4. Класифікація методів криміналістики.
5. Загальнонаукові методи криміналістики.
6. Спеціальні (окремі) методи криміналістики.
7. Критерії допустимості спеціальних криміналістичних методів.
8. Поняття та сутність криміналістичної ідентифікації.
9. Об'єкти та суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
10. Форми криміналістичної ідентифікації.
11. Поняття ідентифікаційної ознаки, її характеристики.
12. Встановлення групової належності як окремий метод криміналістики.
13. Методика криміналістичної ідентифікації.
14. Стадії процесу криміналістичної ідентифікації по матеріально фіксованим відображенням.
15. Ідентифікаційне поле та ідентифікаційний період.
16. Теоретичні основи криміналістичної тактики.
17. Поняття і сутність тактичного прийому.
18. Джерела тактичних прийомів.
19. Види тактичних прийомів.
20. Тактичні комбінації та тактичні операції: мета та види.
21. Поняття і сутність слідчої ситуації.
22. Види слідчих ситуацій.
23. Компоненти слідчої ситуації.
24. Слідчі (розшукові) дії як засоби криміналістичної тактики.
25. Структура слідчих (розшукових) дій як засобів криміналістичної тактики.
26. Поняття, сутність та види огляду.
27. Принципи огляду.
28. Підготовка до проведення огляду.
29. Тактичні прийоми огляду місця події.
30. Тактичні особливості огляду трупа.
31. Ексгумація трупа та огляд, пов'язаний з ексгумацією.
32. Поняття та сутність освідкування. Криміналістичні рекомендації щодо проведення освідкування.
33. Поняття, сутність та види обшуку.
34. Підготовка до обшуку.
35. Тактичні особливості проведення обшуку в приміщенні.
36. Тактичні особливості проведення обшуку на місцевості.
37. Фіксація ходу та результатів обшуку.
38. Поняття, значення та види допиту.
39. Підготовка до допиту.

40. Предмет допиту.
41. Тактичні прийоми допиту.
42. Тактичні особливості проведення допиту двох та більше вже допитаних осіб.
43. Поняття, сутність і види пред'явлення для впізнання.
44. Пред'явлення для впізнання осіб.
45. Пред'явлення для впізнання трупів.
46. Особливості пред'явлення для впізнання людей за функціональними ознаками.
47. Поняття, сутність слідчого експерименту, його мета та види. Учасники слідчого експерименту.
48. Умови та прийоми проведення слідчого експерименту.
49. Оцінка і використання результатів слідчого експерименту у розслідуванні.
50. Засади використання спеціальних знань для збирання інформації на досудовому розслідуванні.
51. Правові та фактичні підстави проведення судових експертиз.
52. Особливості призначення і проведення комплексних експертиз.
53. Отримання зразків для експертизи.
54. Тактика примусового отримання зразків для експертизи.
55. Поняття, сутність і завдання криміналістичної методики.
56. Принципи та джерела криміналістичної методики.
57. Структура окремої криміналістичної методики.
58. Види окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.
59. Поняття, сутність та елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
60. Співвідношення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень з кримінально-правовою та кримінологічною.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та їх коментарі

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. (зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11.05.1994 р., Протоколом № 14 від 13.05.2004 р.). *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/stru>.

5. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

6. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним

правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

7. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: Затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

8. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.

9. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: Затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/1378204>.

10. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

11. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: Затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

12. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

13. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 р. № 1024. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018%D0%BF#n124>.

14. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 12.10.2009 р. № 436. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-09>.

15. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Затверджений спільним наказом МВС, МОЗ та Генеральної прокуратури від 29.09.2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

16. Порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції:

Затверджений наказом МВС України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16>.

Основна

1. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovska A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2018. 82 p. 2. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.
3. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в двох частинах. Частина II: Криміналістична тактика. Методика розслідування / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 474 с.
4. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг та ін. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. унт внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
5. Криміналістика: підручник / Пясковський В.В., Чорноус Ю.М., Самодін А.В. та ін. за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2020. 752 с.
6. Криміналістика: підручник / Р.І. Благута, О.І. Гарасимів, О.М. Дуфенюк та ін. / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. 3-тє вид, переробл. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.
7. Криміналістика: підручник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, В.В. Тіщенко та ін. / за ред. В.В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.
8. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.
9. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

Додаткова

1. Anna Myrovska, Andrii Sakovskyi, Andrii Hryhorenko, Oleh Musiienko, Viktoriia Boiko-Dzhumelia. Reconstruction as a method of crime investigation.

Amazonia Investiga. 2021. Vol. 10. № 45. P. 113-119. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.45.09.12>

2. Антонюк П.Є. Аспекти фіксування процесуальних дій із використанням технічних засобів. *Використання досягнень сучасної науки й техніки в розкритті злочинів* [Текст] : матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 25 лют. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 200 с., С. 35 – 38.

3. Антонюк П.Є. Щодо сутності письмового пояснення спеціаліста у кримінальному провадженні. *Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу* [Текст] : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19 листопада 2020 р.) / за заг. ред. О. Г. Рувіна, Н. В. Нестор; уклад. О. І. Жеребко, В. П. Колонюк, О. О. Садченко, О. В. Юдіна. – Київ : Видавництво ЛіраК, 2020. – 676 с., С. 47 – 50.

4. Антонюк П.Є., Антошук А.О., Куций Р.В. Тактика отримання зразків для експертизи в кримінальному провадженні. *Право і суспільство: науковий журнал*. / [редкол.: М.В. Корнієнко (голов. ред.) та ін.]; ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. № 5. 322 с., С. 281 – 289.

5. Антонюк П.Є., Кононенко Н.О. Організаційно-тактичні аспекти проведення обшуку службового кабінету. *Право і суспільство: науковий журнал*. / [редкол.: М.В. Корнієнко (голов. ред.) та ін.]; ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. № 2. 254 с., С. 208 – 214.

6. Антонюк П.Є., Кононенко Н.О. Тактичне забезпечення освідування особи. *Право і суспільство*. 2022. № 6. С. 215 – 221.

7. Антонюк П.Є., Пяковський В.В. Письмове пояснення спеціаліста в системі процесуальних джерел доказів на досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень. *Криміналістика і судова експертиза: збірник наук. праць* / Київський НДІСЕ Міністерства юстиції України; 2021. № 66., С. 332 – 341.

8. Антонюк П.Є., Свобода Є.Ю., Михальчук Т.В. Висновок спеціаліста як джерело доказів у кримінальному провадженні: аналіз процесуальної спроможності. *Криміналістика і судова експертиза: збірник наук. праць* / Київський НДІСЕ Міністерства юстиції України; 2021. № 66., С. 88 – 95.

9. Антонюк П.Є., Волошин О.Г., Сорока І.В. Види фіксації залучення спеціаліста до кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія Право*. 77, ч. 2. 2023. С. 199 – 204. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.34>

10. Антонюк П., Козіянчук В. Актуальні питання оформлення результатів залучення спеціаліста до кримінального провадження. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності* : збірник матеріалів засідання № 2 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 червня 2022 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2022. 486 с., С. 189-192.

11. Антонюк П. Обов'язкове залучення спеціаліста до проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні України: проблемні аспекти. *Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального*

процесу: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15 грудня 2021 р.) / за заг. ред. Н. В. Нестор; уклад. О. В. Баулін, О. І. Жеребко, Т. П. Кривак, О. О. Садченко, А. В. Старушкевич, О. В. Юдіна. – К.: Видавництво Ліра-К, 2021. С. 41-44

12. Антонюк П., Козіянчук В. Результати використання спеціальних знань як джерела доказів в кримінальному провадженні. *Актуальні питання кримінального провадження у сучасних умовах: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Одеса, 31 травня 2023 р. - Одеса: ОДУВС, 2023. - 288 с. С. 20 – 23.

13. Використання мікрооб'єктів при розслідуванні злочинів: методичний посібник / Н. І. Клименко, Г. В. Лінючев; за заг. ред. І. П. Красюка. ДНДЕКЦ МВС України, 2008. 74 с.

14. Алексейчук В. І. Огляд місця події : тактика і психологія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2011. 164 с.

15. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному провадженні : теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 430 с.

16. Використання дактилоскопічних сканерів підрозділами Національної поліції України [Текст] : метод. рек. / [П.Є. Антонюк, І.В. Білоус, Р.Б. Крилевич, Ю.П. Приходько та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 30 с.

17. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. Краматорськ : ТОВ «Каштан», 2015. 223 с.

18. Головка М. Б., Осипенко І. П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. Чернігів : Чернігівський нац. технолог. ун-т, 2015. 126 с.

19. Домашенко О. М. Тактичні помилки у слідчій діяльності : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостиль», 2019. 168 с.

20. Криміналістична тактика : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2016. 244 с.

21. Мировська А.В. Проблемні питання використання спеціальних знань під час огляду місця пожежі. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4/2024. С. 638-641. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/151>.

22. Мировська А.В. Діяльність спільних слідчих груп як форма міжнародно-правової допомоги під час розслідування кримінальних проваджень у період воєнного стану. *Розслідування та протидія кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану* [Текст] : матеріали підсумк. наук.-теорет. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (Київ, 16 трав. 2024 р). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. С.88-91.

23. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативнорозшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчально-практичний посіб. / С. С. Кудінов, Р. М. Шеховцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко ; 2-е видання, розшир. й доповнене. Харків : «Оберіг», 2015. 344 с.

24. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. / В. І. Галаган, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, Ю. В. Терещенко. Київ, 2018. 112 с.
25. Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб : навч. посіб. / С. С. Чернявський, О. О. Алексєєв, І. А. Жалдак та ін. Київ : НАВС, 2016. 66 с.
26. Особливості фіксації ходу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій : метод. рекомендації / О. А. Осауленко, О. В. Александренко, Н. С. Моргун та ін. Київ : НАВС, 2015. 136 с.
27. Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події / Я. В. Фурман, Л. Т. Котляренко. Київ, 2017. 46 с.
28. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.
29. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : наук.-метод. рекомендації / В. В. Кікінчук, К. Л. Бугайчук, В. О. Малярова, Т. П. Матюшкова. Харків : ХНУВС. 2018. 101 с.
30. Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, адвоката, судді) / М. А. Погорецький, О. П. Кучинська ; 2-ге вид. Київ : Алерта, 2018. 274 с.
31. Розслідування кримінальних правопорушень : навчальний посібник / В.В. Пясковський. С.С. Чернявський, П.Є. Антонюк та ін.; за загальною редакцією В.В. Пясковського. – К. : 7БЦ, 2022. - 256 с.
32. Саковський А.А., Мировська А.В. Теоретичні аспекти проблемних питань використання спеціальних знань під час розслідування. *Науково-виробничий журнал Держава та регіони. Серія: Право*. Випуск 4 (78). 2022. С. 135-140. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.19>
33. Саковський А.А., Мировська А.В. Криміналістичне забезпечення досудового розслідування в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1/2024. С. 635-638. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/151>
34. Саковський А.А., Мировська А.В. Криміналістичне забезпечення допиту неповнолітньої особи. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3/2024. С. 482-485. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/116>.
35. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : навч. наоч. посіб. у схемах і таблицях / О. А. Осауленко, А. В. Самодін, Г. М. Степанова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 140 с.
36. Тактика проведення слідчого експерименту під час досудового розслідування [Текст] : метод. рек. / [П.Є. Антонюк, А.О. Антошук, В.В. Пясковський, А.В. Самодін та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 70 с.
37. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів : наук.практ. посіб. / В. О. Одерій, С. О. Корона, С. В. Самойлов. Донецьк, 2010. 87 с.

38. Теслюк І. О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монографія. Одеса : ОДУВС, 2017. 217 с.

39. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 128 с.

40. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій : навчальний посіб. / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

41. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / за ред. О. П. Кучинської. Київ : Алерта, 2015. 272 с.

42. Чорноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія / Ю.М. Чорноус. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 492 с.

Інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, мультимедійні навчальні посібники, дистанційні курси

1. Автоматизоване робоче місце слідчого : інформаційно-довідкова програма / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://www.naiau.kiev.ua/arm/slidch_new/start.html.

2. Інформаційне забезпечення органів Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, В. Г. Хахановський, В. М. Смаглюк. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_zabezpechennia/index.html.

3. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, О. Є. Пакриш, В. В. Підвисоцький. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_tekhnolohii/info/autors.html.

4. Криміналістика : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>.

5. Криміналістика : мультимедійний підручник / О. О. Алеєксєєв, В. В. Пяковський, А. В. Іщенко та ін. Київ, 2016. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/kruminalist/index.html>.

6. Методика розслідування злочинів : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, А. В. Самодін та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>. 7. Особливості розслідування окремих видів злочинів : мультимедійний навч. посіб. / А. О. Антощук, В. В. Пяковський, А. В. Мирівська та ін. Київ, 2017. *Національна*

академія внутрішніх справ. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/orovz/index.html>.

8. Робоче місце експерта з трасологічних досліджень : навч. інформ.-довідкова програма. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/arm_trasolog/index.html.

9. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимедійний навч. посіб. / О. А. Осауленко, Г. М. Степанова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.

10. Криміналістичне дослідження металюї холодної зброї : мультимедійний навч. посіб. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/xolodna-zbroya/index.html>.

11. Судове почеркознавство : мультимедійний навч. посіб. / Є. Ю. Свобода, К. П. Ключник. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/sudove_pocherkoznavstvo/avtoru.html.

12. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник : практичний посіб. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ.* URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/dovidnyk_ohliadmp/index.html.

Ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <https://www.president.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України <https://rada.gov.ua>
3. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Міністерство внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua>
6. Національна поліція України <https://www.npu.gov.ua/>
7. Міністерство освіти і науки України <https://www.mon.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>
9. Верховний Суд України <https://www.scourt.gov.ua>
10. Генеральна прокуратура України <https://www.gp.gov.ua/>
11. Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр <https://dnedkc.centrmia.gov.ua/>
12. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз <https://kniise.com.ua/>
13. Конгрес криміналістів <https://crimcongress.com/guide/>
14. Національна академія внутрішніх справ <https://www.naiau.kiev.ua/>
15. Національна академія правових наук України <https://www.aprnu.kharkiv.org/>
16. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <https://www.nbuv.gov.ua>
17. Єдиний державний реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua>

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини НАВС
кандидат юридичних наук, доцент**

Анна МИРОВСЬКА

**Завідувач кафедри криміналістики
та судової медицини
кандидат юридичних наук, доцент**

Андрій АНТОЩУК